

razstavi v Kamniku in Domžalah. Na skupinskih razstavah je sodeloval še v Katmanduju v Nepalju in v Barceloni v Španiji v okviru promocije Slovenije na olimpijskih igrah, na samostojnih pa kar šestkrat v Ljubljani ter poleg tega med drugim še v Makarski, Drnišu, Splitu, Celju, Kranju in nazadnje zdaj v Kanalu ob Soči.

Je tudi avtor ali soavtor fotografij v več kot 50 knjigah, od katerih so najpomembnejše Makalu, Everest, Na vrhovih sveta, Od Triglava do treh vrhov sveta, Pozdravljena, Slovenija, Atlas Slovenije, Krajevni leksi-

kon Slovenije in Svetovna dediščina Jugoslavije. V samozaložbi je izdal fotomonografijo Gore, drugi dve fotomonografiji z njegovimi fotografijami sta še Slovenija iz zraka in Triglavski narodni park. Naposled je s svojimi deli sodeloval v številnih koledarjih, predvsem s planinsko tematiko.

Dobro ga poznajo predvsem ljubljanski in okoliški poklicni in amaterski fotografi, ki jim v svojem Dia studiu Klemenc na Tomšičevi ulici v Ljubljani razvija in kopira njihove izdelke.

M. R.

ZAČETKI ALPINIZMA V MARIBORU SEGAJO V TRIDESETA LETA — 4

ZADNJI TABOR V MARTULJKU

DUŠAN VODEB

Po vrnitvi s tabora je večina članov ostala v odseku, precej pa jih je vendarle odpadlo. Različni so pogledi na alpinizem in le malo je tistih, ki jih že prva tura tako navduši, da ne morejo več nazaj, da jim alpinizem ni samo zabava, ampak potreba, neločljiva od njihovega življenja. Razvoj alpinista zahteva svojo pot, počasno, prilagodljivo človekovi naravi, njegovi odpornosti, vzdržljivosti, njegovi duševnosti. Vse to so zahteve, zaradi katerih vzgoja alpinista, predvsem začetni prijem, ne morejo biti šablonski. Alpinizem ni igra, je celo več kot šport, ker zajema vse to, pa še mnogo več. To je notranje doživetje, veselje, večno iskanje nečesa novega, novih pogledov, prijemov, skal, borbe, pa tudi spoznavanja samega sebe, svoje narave, obvladovanja težav in naporov. Alpinizem je tak, kakor ga kdo spoznava, dojema in občuti.

GRS MARIBOR KOT POSTAJA CELJSKE BAZE

Zato se ne smemo čuditi, če v alpinistične vrste ne more priti vsakdo, da marsikdo odpade, da se odsek z vsakim letom obnavlja.

V mariborski AO pa so vstopali že novi člani in prav je, da jih predstavim: **Lože** in **Krista Krajger**, **Velimir Zavrnik**, **Jožica Marn**, **Peter Stare**, **Fedor Pernat**, **Roman Puki**, **Tone Metlika**, **Vili Balan** in brat **Martin**, **Vera Kramžar** in brat **Ivo**, **Vojko Meršnik**, **Peter Skušek**, **Jurij Simoniti**, **Vili Hufnagel**, **Jože Pečenko**, **Vlado Leskovar**, **Franc Gaberšček**, **K. Žnidarič**, **Ernest Ajgner**, **D. Bergant**, **Ivo Černilec**, **A. Rozman**, **Jože Lajtgeb**, **Viki Winkler**, **Branko Avsenak**, **Martjan Muršič**, **F. Aberšek**, **F. Lajrjer Klep**, **F. Škerjanec**. Vodstvo AO je v letu 1948 prevzel kot načelnik **Tine Lah**, tretji član iz predvojnega AO, ki se je vrnil v Maribor in tako nasledil **Mirka Lorgerja**. Svojo načelniško dolžnost je Tine takoj upravičil, ko je odseku preskrbel prostor za sestankovanje v hotelu Zamorec v sobi z direktnim vhodom iz Gosposke ulice. Ta uspešen začetek je nadaljeval s tem, da je odseku preskrbel v uporabo majhen star avtobus. To je bila pridobitev, ki je

odseku zelo koristila, ko so člani v večjem številu načrtovali odhode na plezalne ture. V posebno korist pa je bil avtobus odseku, ko so se člani z vso opremo odpeljali na vsakoletno taborjenje v Martuljek. Za odplačilo avtobusa je odsek v tem letu priredil planinski ples, z izkupičkom pa je bil avtobus plačan.

V Alpinističnem odseku je bilo tedaj osem članov in 23 pripravnikov. V novih odsekovih prostorih so bili redni sestanki in predavanja, spomladi pa plezalne vaje v skalah ob Lobnici, v skalah na severni strani Uršlje gore in drugod.

V Planinskem društvu Maribor Matica in v organizacijski izvedbi Alpinističnega odseka je bila v letih 1947—1948 vzpostavljena Gorsko reševalna služba kot postaja baze GRS v Celju. Prvi vodja te postaje je bil **Dušan Vodeb**, njega pa je potem nasledil **Lojze Krajger**.

Odsek je tako v poletju 1948, in sicer od 4. do 22. avgusta, priredil svoj drugi alpinistični tabor na Jasenih v Martuljku. Udeležilo se ga je 14 pripravnikov in 5 članov, ki so bili tudi vodje tečaja in vodje navez. Vodstvo tabora je bilo ponovno prepuščeno meni. Preplezali smo na tem taboru v celoti 25 plezalnih smeri, predvsem takih, ki so jih pripravniki lahko obvladali. Tem je bilo taborjenje predvsem namenjeno in zlasti pripravniki so se z izkupičkom preplezanih smeri zadovoljni vrnili v Maribor.

USODNO LETO 1949

Pisalo se je leto 1949. Za marsikoga usodno, tako tudi za mene. Kot oficir sanitetne službe v narodnoosvobodilni vojni sem bil prestavljen najprej v Ljubljano, od tam pa v Sanitetno oficirsko šolo v Beograd. V Beogradu sem zbolel za odprto pljučno TBC in na mah je bilo konec z mojim alpinizmom. Bil je šok, ki ga nikoli nisem mogel preboleti. Več kot 20 let sem iskal izgubljeno moč v zdravljenu po Pohorju in predvsem v Martuljku. **Uroš Župančič** mi je pomagal, kolikor je znal, predvsem s spodbudno besedo in šele v sedemdesetih letih sva potem skupaj prišla v najino dolgo, zadnjo in najlepšo pot iz Planice na Pokljuko, PP. Zavedal sem

se, da mora volja po zdravju prevladati nad vsem. Skale in brezpotja so se ponujala, manjkala pa je moč za pristop. Bilo je hudo, ko sem spet iskal svoj priključek. V gorah je že tako, da ni nič poklonjenega, vse je le v tvoji moči in sposobnosti. Moj spremljevalec mi je bil fotografski aparat. Dvajset let tako, iz zime v poletje, od Pohorja v Martuljek in v Julijce.

Alpinistični odsek je v poletju 1949 spet postavil svoj tabor v Martuljku. Sam se tabora zaradi bolezni nisem želel udeležiti, prosili so me pa, naj grem z njimi le toliko v Martuljek, da izdelam in pripravim potreben načrt plezalnih vzponov, ki naj bi jih opravili udeleženci na taboru. Tabor je vodil načelnik odseka Tine Lah, vseh udeležencev je bilo 25.

V soboto, 13. avgusta, smo se iz Maribora odpeljali z našim starim avtobusom, ki so se mu naprej od Jesenic pokvarile luči in smo se v Martuljek pripeljali v temi, svetili pa smo z ročnimi baterijskimi svetilkami. Še isto noč smo odšli na Jasene, kjer smo prespali deloma v senikih, deloma v Lipovčevi koči.

Naslednji dan je bila nedelja in ves dan je deževalo. Odpadlo je vse plezanje, predvideno za ta dan. Še danes pa ne vem, zakaj je ta dan prišlo do sprememb v nekaterih navezah, da so bile drugače sestavljene, kakor smo se dogovorili. Ajgner bi po prvotnem načrtu moral plezati skupaj s Pernatom na Oltar, Leskovar pa na Malo Ponco z Hufnaglom. V spremenjenem načrtu sta potem nameravala na Malo Ponco Ajgner in Leskovar, ki sta se poznala kot delavca iz Tovarne avtomobilov. Oba naj bi skupaj z bratoma Anderlik in Balanom odšla do vrha Špikovega grabna. Tu bi se naveze ločile; Anderlik je nameraval na vrh Špika, Ajgner in Leskovar pa po markantnem krušljivem žlebu nekaj deset metrov od vrha Špikovega grabna iz Gruntovnice na Malo Ponco. Še to je bilo obema skupinama povedano, da v primeru poslabšanja vremena odideta navzdol po Gruntovnici v Krnico. Tako je bilo skupno načrtovano, izpadlo pa je, žal, drugače.

POGUBNA NEIZKUŠENOST

Naslednji dan, v ponedeljek, 15. avgusta, je bilo vreme še vedno neprijetno. Deževalo ni, a je bilo oblačno in megle so bile prav do doline. Taboreči so bili željni plezanja in vse skupine so odšle na pot po izdelanem načrtu. Vsem navezam je bilo ponovno rečeno, da se vrnejo v tabor, če bi se vreme še poslabšalo. Do večera so se naveze vrnile, ni pa bilo Kriste Krajger, ki je s Petrom Skuškom odšla v Pod srce in od tam po smeri Jesih—Potočnik na Frdamane police, in naveze Ajgner—Leskovar, ki je odšla na Malo Ponco. **Stanko Anderlik**, ki je skupaj z Ajgnerjem in Leskovarjem prišel na vrh Špikovega grabna, je po prihodu v tabor povedal, da so se na tistem mestu ločili, ker Leskovar in Ajgner nista želela z njimi v Krnico, ampak sta raje vstopila v ostro skalovje Male Ponce, da tam poiščeta vzporedni žleb, ki bi ju pripeljal v Špikov graben in od tam v Pod srce.

Ta načrt jima je v začetku plezanja po nazobčani severni strani M. Ponce uspeval, ko sta prišla na vrh

strmega žleba, po katerem sta hotela navzdol, pa nista našla prave odločitve. Odvezala sta se in Leskovar se je po celi dolžini vrvi spustil navzdol. Ustavil se je na velikem balvanu konec žleba, ko mu je manjkalo le nekaj metrov do gruča v Špikovem grabnu.

Ostaja nejasno, zakaj Leskovar ni nadaljeval poti v Špikov graben, in tudi ne, zakaj se ni Ajgner spustil do Leskovarja. Verjetno ju je zajela noč in gosta megla. Odločila sta se, da vsak na svojem mestu prebijeta noč in zjutraj, ko se bo zdanilo, nadaljujeta plezanje navzdol v Pod srce. Tu pa se je pokazala njuna neizkušenosť. Vlegla sta se vsak na svoj nahrbtnik in tam izmučena zaspala. Noč je bila mrzla in dež se je spremenil v sodro. V takem mirujočem stanju, ko sta bila oba poleg vsega še premalo oblečena, je prišlo pri obeh do podhladitve in rešitve zanju ni bilo več.

Iz tabora so zjutraj odšle štiri ekipe na poizvedovanje v Špikov graben in sam sem kar v prvem zaletu skozi Špikov graben prišel v pravi žleb, ki pada z M. Ponce, in na balvanu zagledal ležečega Leskovarja. Ležal je sključen na nahrbtniku, kot da spi, vendar sem takoj vedel, da v njem ni več življenja. Videl sem sicer vrv, ki je padala navzdol, Ajgnerja pa ne. Dolgo sem klical, bilo pa ni niti najmanjšega odziva.

Ničesar več nisem mogel storiti. Obrnil sem se in odhitiel v Martuljek. Tudi ostale ekipe, ki so odšle iz tabora na poizvedovanje, so se globoko pretresene vrnile iz Špikovega grabna v tabor.

V Martuljku sem na številki 25 poiskal **Andreja Robiča**. Bil je pred hišo skupaj s članom našega AO Velimirjem Zavrnikom. Vse sem povedal, kje leži Leskovar in kje višje nad njim Ajgner. Preko Robiča so bili obveščeni gorski reševalci z Jesenic, ki so prišli še isti dan in takoj odšli na kraj nesreče. Zvečer so se reševalci ob vrnitvi oglasili v našem taboru in vodja odprave **Janez Krušič** je povedal, da so našli oba ponesrečenca in da bodo oni opravili prenos z M. Ponce v Martuljek. Taborjenje je bilo zaključeno in že naslednji dan smo se z avtobusom odpeljali nazaj v Maribor. Tine Lah je kot vodja tabora oskrbel vse za prevoz obeh ponesrečencev v Maribor in za njihov pokop na Radvanjskem pokopališču.

GORE — SMISEL IN VSEBINA ŽIVLJENJA

Na svoji gorniški poti sem bil dvakrat neusmiljeno prizadet. Prvič julija 1936, ko sta v Severni triglavski steni pred mojimi očmi padla v večnost Savo in Egon in sedaj v Mali Martuljski Ponci, ko se z gore in iz smeri, ki sem jima ju jaz načrtoval, nista vrnila Leskovar in Ajgner. To je zunaj lepot, ki sem jih doživljal v gorah, kjer vendarle ni samo lepota in vse po tvojem, ko v njih vladajo večkrat nepredvidljive zakonitosti.

Meni so ostale gore smisel in vsebina življenja. V alpinizmu sem videl najvišjo stopnjo svojega gorniškega delovanja. Poslovil sem se od alpinističnega odseka in gorske reševalne službe, ker ničesar več nisem mogel prispevati. Ostale pa so mi gore in v njih Uroš. Tako vse do zadnjega, ko mi je bila poklonjena najlepša gorniška pot PP, iz Planice na Pokljuko.